

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР У НОВИХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЯХ

Черговий випуск 20 (у 2-х тт.) збірника «Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку»: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету охоплює широке коло питань з проблематики вітчизняної культури. Його характерною рисою є використання авторами архівних матеріалів, у тому числі й матеріалів поточних архівів, джерелознавчої бази загалом, наукових доробків української діаспори, що надає більшій переконливості науковому пошуку, засвідчує факт справді професійного підходу до організації наукових досліджень і сприяє введенню до наукового обігу чималої кількості нових імен, прізвищ, дат, культурних пам'яток, явищ тощо, що й надалі розширює межі сприйняття такого поняття, як «вітчизняна художня культура».

Чимало авторів цього збірника є постійними учасниками наших щорічних наукових листопадових збірань, мають власне наукове реноме в країні, і серією своїх наукових розвідок продемонстрували еволюцію творчих здобутків від науковця-початківця до вже відомого українського дослідника регіонального культурного простору, чи вітчизняної мистецтвознавчої проблематики загалом, якими є, приміром, І. Бермес, С. Виткалов, В. Дутчак, В. Драганчук, Г. Карась, О. Коменда, Р. Михайлова, С. Оборська й ін.

За своєю структурою цей збірник залишається традиційним і має три розділи, що об'єднують матеріали а) історичної проблематики, б) теоретико-прикладні проблеми культури та розділ повідомлень і рецензій. Тематично статті розміщено з дотриманням певної історичної послідовності в усіх розділах.

У даному збірнику наявні матеріали як відомих науковців, що вже мають вагоме слово в українському мистецтвознавстві чи культурології, так і переважно аспірантів-педагогів чи професійних митців, які, суміщаючи заняття професійними видами мистецької практики, розробляють її теоретичні підвалини або намагаються узагальнити минулий художній досвід сценічного втілення класичних творів, подати творчі характеристики тих постатей, які культурно-насихували наше історичне буття і лише намагаються знайти свій шлях у науці та ствердитися у проблематиці власного наукового пошуку. Тому зі змістовного боку статті цього, як і переважної більшості інших наших збірників, вирізняє певна строкатість стосовно форми висловлення думки, роботи з архівними матеріалами, їх інтерпретацією тощо, утім тематичний зміст статей достатньо переконливо демонструє широку амплітуду наукових зацікавлень сучасних українських дослідників і дає змогу переконатися, що незважаючи на вкрай не сприятливі умови для розвитку наукового пошуку в сучасній Україні, ця робота в мережі ВНЗ, як і наукових установах, не лише не припиняється, а навіть набула більш глибокого змісту і демонструє подальше розширення тематичного ряду наукових досліджень.

Зверну увагу також на те, що у зв'язку з відсутністю відповідних технічних можливостей, не маємо змогу демонструвати відповідний якісний візуальний ряд, який би значно розширив сприйняття поданого до редколегії матеріалу.

У цьому збірнику (двох його томах) чи не вперше беруть участь молоді дослідники з далекого зарубіжжя (Китай, Корея, республіка Білорусь, Російська Федерація), які були учасниками Х всеукраїнської науково-практичної конференції «Українська культурно-мистецька практика в історичній ретроспективі», проведеної в РДГУ у листопаді 2014 року, демонструючи свої наукові дослідницькі школи. Тому їх матеріал цікавий, перш за все, можливостями відповідних порівняльних характеристик різних наукових шкіл і художніх уподобань.

Стосовно змістовної частини, наголосимо на наступному: цей випуск вміщує чимало оригінальної дослідницької інформації регіонального спрямування, засвідчуючи традиційні для нашого збірника напрями розробки регіональної культурно-мистецької проблематики і у цьому зв'язку він достатньо мірою заповнює нішу регіональної проблематики. Є тут і достатньо цікавий матеріал із питань розвитку народного інструментального мистецтва та народного інструментарію загалом, охоплюючи достатньо широкий часовий період його існування. Представлені матеріали певною мірою характеризують форми становлення нової наукової дисципліни – «Музична археологія». У цьому контексті зверну увагу на розвідки групи науковців із Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка (І. Зінків, Чень Наньпу, О. Олійник, Д. Олійник й ін.), у яких розглянуто згадану вище проблематику.

Чи не вперше у двох томах цього збірника подано оригінальні матеріали про яскраві постаті вітчизняної культури (М. Готтліба, Б. Коржа, Я. Ярославенка, В. Безкоровайного, Г. Павлуцького, М. Ростовцева, Л. Виготського, В. Перетца та ін.), чий творчий доробок через різні, переважно суспільно-політичні обставини, не мав змоги дійти до читача, і в цьому контексті розкривається ще одна сторінка вітчизняної культурної практики. Цікавими є й матеріали, автори яких відкривають нові підходи до художньої інтерпретації творчості класиків світової філософської думки (С. Салдан). Предметом активного наукового інтересу, виявленого на сторінках наших збірників останнім часом, є й питання різноаспектної державної культурної політики (О. Овчарук) та тих культурно-мистецьких заходів, що організуються Україною в місцях компактного проживання вихідців із країни й її намаганням активно долучатися до культурно-мистецьких імпрез, що проводяться в країнах ЄС, спрямованих на зміцнення світового співтовариства (М. Чернець).

Усе частіше на сторінках аналізованих збірників з'являються матеріали, спрямовані на розробку теоретичних засад культурно-дозвіллевої проблематики (І. Петрова, С. Виткалов та ін.), нових форм культурно-дозвіллевої діяльності серед населення (О. Логвінова), що засвідчує позитивну тенденцію до розробки достатньо ефективної форми культурного впливу на усі суспільні прошарки.

Аналіз наукових розвідок даного випуску демонструє й відповідне розширення регіональної проблематики. Якщо раніше до розгляду брався більш-менш потужний культурний простір (Західна чи Східна Україна), чи, принаймні, область, то характерною рисою сьогодення є акцентування уваги на більш локальних складових, коли предметом наукового аналізу стає окреме місто або містечко (Л. Білоус) і у такий спосіб розширюється можливість підготовки повноцінної історії вітчизняної культури.

Зважаючи на те, що 2014 рік є роком відзначення 200-річчя від дня народження генія вітчизняної культури Т. Шевченка, у матеріалах наших збірників (Вип. 20, у 2 тт. та вип. 14 «Актуальних питань культурології») розміщено чимало різноманітної інформації стосовно аналізу художньої спадщини генія українського народу. Йдеться про втілення його образу в образотворчому мистецтві, або відкриваються нові грані художньої інтерпретації в його спадщині (М. Ковтун), різноаспектних літературних композиціях, спрямованих на краще розуміння його творчості (Н. Кукуруза), чи наявності нових матеріалів про цю постать у різноманітних іноземних виданнях, що зберігаються в фондах наукових бібліотек України (Т. Якубова) та ін. Зацікавлення викликають і спроби дослідити специфіку трансформації архетипів української ментальності (В. Олійник), що дає можливість краще зрозуміти витоки багатьох національних культурно-мистецьких явищ.

Розділ III вміщує декілька різноаспектних повідомлень стосовно аналізу забезпеченості ВНЗ фаховою нотною літературою, яка друкується західноукраїнськими видавництвами та акцентує увагу на тих проблемах, що існують у вітчизняному інструментальному виконавстві, виходячи з браку нот. Розміщено тут і рецензію на покажчики КНУКіМ серії «Знаменні дати Київського національного університету культури і мистецтв» та відгук про творчість вітчизняного художника В. Брикульця, творчість якого пов'язана переважно з постаттю видатного ювеліра Карла Фаберже (Н. Сапфірова, В. Скурлов).

Резюме

Аналізується зміст матеріалів, поданих на X всеукраїнську науково-практичну конференцію.

Ключові слова: наукове зібрання, культурно-мистецька практика, регіональна культура, дослідження.

Summary

Vytkaľov V. Ukrainian cultural space is in new social and political realities

Maintenance of materials, given on X all Ukrainian scientific practical conference is analysed.

Key words: scientific collection, cultural and art practice, regional culture, research.

Аннотация

Анализируется содержание материалов, представленных на X всеукраинскую научно-практическую конференцию.

Ключевые слова: научное собрание, художественная практика, региональная культура, исследования.